

תענית אסתר ופורים – איגרת מידע לעובדים בארגוני בריאות

תענית אסתר חלה ביום חמישי ה-13 במרץ 2025, פורים נחוג ביום שישי ה-14 במרץ ושושן פורים (חג הפורים הנחוג בערים המוקפות חומה מימי יהושע בו נון, למשל ירושלים), יחול ביום ראשון ה-16 במרץ. בערים המוקפות חומה וירושלים מציינים השנה פורים משולש – בו מצוות החג נפרסות על פני שלושה ימים.

רקע כללי

תענית אסתר הוא יום צום הנהוג בערב פורים (י"ג באדר), לזכר התענית של אסתר בעת פעילותה לביטול גזרות אחשוורוש, ותענית היהודים בעת התקוממותם. הצום נמשך מעלות השחר ועד צאת הכוכבים.
חג הפורים מבוסס על מגילת אסתר, ועל סיפור הצלת היהודים באימפריה הפרסית מרצח עם. לאחר ההצלה מהגזרה, קיימו היהודים "יום משתה ושמחה". יהודי הבירה שושן (המוקפת חומה) חגגו למחרת, בט"ו באדר. בין מצוות החג: קריאת מגילת אסתר, סעודת פורים הכוללת שתיית יין, משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. בין מנהגי החג: לבישת מסכות ותחפושות, חלוקת דמי פורים לילדים ואכילת "אוזני המן".

מידע שימושי לצוות ועצות להתנהלות בתקופה זו:

בתענית אסתר

- **סדר היום:** זמן כניסת הצום - קצת לאחר השעה 4:30, זמן יציאת הצום - קצת לאחר השעה 18:00. המתענים בתענית אסתר מחויבים רק באיסור אכילה ושתייה. חולים פטורים מצום זה כמו גם ילדות וילדים עד גיל בת/בר מצווה. גם אלו שפטורים מהצום לא יאכלו מאכלי מותרות אלא יסתפקו בארוחה פשוטה. ברוב הקהילות נהוג שנשים הרות ומיניקות לא צמות בתענית זו.
- **הסעדה בעת אישפוז:** בחדרים שבהם שוהים רק אנשים צמים מומלץ להמעיט ככל האפשר בהכנסת אוכל ושתייה במהלך היום. מכיוון שהצמים אוכלים ארוחה בסיום הצום, מומלץ לארגון הבריאות לספק להם ארוחה המותאמת לצורך זה.
- **אחר הצהריים של יום הצום:** מומלץ להימנע ככל האפשר מפעילויות על מנת להקל על הצמים.
- **תרופות וטיפולים:** אין מניעה מליטול תרופות או מלקבל טיפולים רפואיים. ייתכן שבמקרים שבהם ניתן לדחות את הטיפול למועד אחר, יהיו מטופלים שיבקשו לשנות את המועד.
- **סוגיות דתיות בטיפול:** מומלץ לארגון לבדוק טרם הצום והחג מי הם המקורות הקהילתיים והדתיים הרלוונטיים לפתרון מקרים טיפוליים שיש בהם סתירה בין הטיפול הרפואי לבין התפיסות הדתיות של המטופלים.

בפורים:

- **סדר יום – מגילת אסתר** נקראת בבית הכנסת, בפומבי, לאחר תפילת ערבית, בחמישי בלילה, ובשחרית, בבוקר שישי בבוקר. בפורים משולש גם בירושלים ובערים המוקפות חומה יקראו את המגילה ביום שישי. כדאי להיערך ולסייע למטופלים שירצו בכך להגיע אל בית הכנסת של המוסד הרפואי. במסודות רבים מגיעים מתנדבים לקרוא את המגילה בחדריהם של חולים המרותקים למיטתם. לרוב אין חשש להפרעה למאושפזים נוספים השוהים בחדרים אלו. בירושלים ובערים המוקפות חומה, יקיימו תושביהן סעודת פורים ומשלוח מנות, ביום ראשון.
- **ביקורים:** יש לצפות לתנועה רבה של מבקרים בסמוך למועדי הסעודה (לרוב בשעת הצהריים ואחר הצהריים).
- **צוות:** נשים מחויבות במצוות החג, ובכלל זה בקריאת המגילה. כדאי לבדוק מי מהנשים בצוות מעוניינת להגיע לקריאת המגילה, ולהתאים לכך את המשמרות, או לארגן עבורן קריאה נפרדת.
- **פעילויות לילדים:** מומלץ לארגון לארגן פעילויות שמשקפות את אירת החג עבור ילדים המטופלים בארגון.
- **בטיחות:** מדי שנה נפגעים בחג הפורים ילדים ובני נוער כתוצאה משימוש בחומרי נפץ מאולתרים. הפגיעה השכיחה היא כוויות באזורים שונים בגוף. אירגוני הבריאות צריכים לשקול להגביר את מערך הטיפול בכוויות במועד זה וכן לידע את לקוחות המרפאות כיצד להתנהל בצורה נכונה לקראת החג.
- **פעילויות מקצועיות:** מומלץ להימנע מעריכת סדנאות ומהכשרות במועדים אלו.
- **סוגיות דתיות בטיפול:** מומלץ לארגון לבדוק מי הם המקורות הקהילתיים והדתיים הרלוונטיים לפתרון מקרים טיפוליים שיש בהם סתירה בין הטיפול הרפואי לבין התפיסות הדתיות של המטופלים.
- **חפיפה למועדים של דתות אחרות:** השנה חל פורים במקביל לחודש הרמדאן המוסלמי. מומלץ היערך מראש לחפיפה בין המועדים.

תודה לאלו שיעצו בהכנת האיגרת ולצוות מהמרכז הבין-תרבותי, בכל מקרה, אין לראות בדף זה משום ייעוץ הלכתי או רפואי.

אגרות מידע נוספות לגבי חגים ומועדים בארגוני בריאות ניתן למצוא [בדף הפרסומים של המרכז הבין-תרבותי לירושלים](http://tinyurl.com/SAFEPURIM) (<http://jicc.org.il/heb>) **לקריאה נוספת:** הנחיות בטיחות לפורים – ארגון בטרם: <http://tinyurl.com/SAFEPURIM>